

Cu drag, pentru părinții copiilor cu cerințe speciale.

Autor: profesor consilier școlar **Nicoleta STAN - CJRAE Argeș**

Lucrez de doar trei luni în cadrul S.E.O.S.P. Fire observativă și salvator asumat, mi-a fost lesne să constat dincolo de analiza educațională a copilului cu C.E.S., climatul familial specific al fiecărui copil cu care am interacționat. De multe ori am trecut bariera și am depășit ora alocată orientării școlare ale copilului, încercând să intervin cu sfaturi de parenting, acolo unde simțeam o nevoie urgentă pentru copilul respectiv. Din păcate, am întâlnit mulți părinți încă neasumați, neputincioși în fața problemelor copilului lor, atitudine care se corelează de cele mai multe ori cu o regresie la nivel global a copilului. Din fericire, am întâlnit mulți părinți, care au reprezentat un model pozitiv și totodată o confirmare pentru argumentele teoretice cu specific educațional. Pornind de la secretul acestor părinți, voi formula acest articol. Îi voi denumi generic familia Român și îi voi urmări pe traseul imaginar, de la nașterea puiului lor, la momentul intrării în cabinetul SEOSP. Am observat că acești părinți au în primul rând o atitudine asumată (nu resemnată) în legătură cu problema copilului lor, că cunosc foarte multe informații despre semnele și simptome specifice tulburării copilului, cunosc modalități de parenting specific, iar copilul prezintă o dispoziție pozitivă din punct de vedere emoțional, are stimă de sine crescută, prezintă un optim de dezvoltare posibil în funcție de afectarea lui, ba mai mult, se observă supracompensări incredibile, care mă bucură nespus.

Primul fapt observat: **atitudinea conștientă și asumată**

Copiii cu C.E.S. nu sunt numai copii cu nevoi speciale din punct de vedere educațional, de cele mai multe ori, capacitatea generală de învățare reprezintă fie efect al altor afecțiuni de ordin fizic, senzorial sau-și psiho-emoțional, fie cauză a acestora. În primul rând fiecare copil este unic și reprezintă un ansamblu de determinări și influențe genetice. Trăsăturile unui copil, de exemplu atenția instabilă pot fi determinate genetic de codul genetic propriu, dar și de evenimente neprevăzute apărute în timpul sarcinii. Dincolo de graviditățile observate ca fiind periculoase – sarcina înainte de termen, diferitele infecții, există situații aparent inofensive, care influențând dispoziția afectivă a mamei, pot declanșa prin reacție în lanț schimbări în biochimia intrauterină, ce pot modifica dezvoltarea fătului. Astfel, este important să acceptăm că uneori natura este o ruletă și să conștientizăm că datul copilului, cel puțin la naștere, nu mai poate fi schimbat dramatic. În acest sens, primul pas în creșterea copilului nostru este cunoașterea acestuia, informarea cu privire la dezvoltarea copilului, tocmai pentru a-i putea oferi cadrul optim de dezvoltare. Pe scurt, determinările genetice ale unui copil, respectiv temperamentul, reacțiile psihofiziologice, bolile somatice, etc, care de cele mai multe ori sunt corelate și cu o vulnerabilitate în sfera psihică, înainte de a acționa în sensul modificării lor, trebuie acceptate, asumate, cu mult realism. Această atitudine poate fi observată printr-o reacție promptă a părintelui la semnele prezentate de copil încă din primul an de viață. Acești părinți au fost receptivi la observațiile din exterior, au mers la specialiști și s-au informat, au povestit despre problema copilului lor și au solicitat informații și soluții. Discursul familiei Român sună astfel: Am observat la copilul meu ca... , O vecină m-a sesizat că..., Am fost la medicul de familie, Am cautat pe internet, Colaborez cu fundații, etc

Strategii de a face-față

O vorbă spune că meseria de părinte este cea mai grea. Noaptea pierdute ținând în brațe puiul chinuit de febră, efortul să prepari masa în ciuda durerii de măsea, sunt acte de devotament specific tuturor părinților. A avea un copil cu probleme implică un efort și mai mare din partea părintelui. Acesta luptă cu vinovăția proprie și a celorlalți, negarea problemei, gestionarea dificilă a emoțiilor. Familia Română nu a fost scutită de acest travaliu chinuitor. Au pierdut nopți gândindu-se unde au greșit, ba chiar au avut discuții în cuplu referitor la responsabilități, unde mai punem diversele obstacole de ordin financiar și social întâmpinate. Nu s-au lăsat, au mers mai departe și au învățat. Au învățat să fie mai disciplinați, să-și gestioneze emoțiile și reacțiile, să se prezinte pe ei și copilul lor societății. Doamna Română povestește despre cum a mers la grădiniță și a cerut audiență la director pentru a-i prezenta nevoile speciale ale copilului ei: Astfel, am cerut și am primit ajutor. Cadrele didactice m-au orientat către consilierul școlar, care la rândul lui, mi-a explicat ce înseamnă CES. Alte familii Române știau deja despre serviciile de orientare școlară de la medicul de familie, ca de altfel despre alte surse de ajutor (fundații, terapeuți, cursuri pentru părinți, etc).

Să rămânem uniți

Toți copiii au nevoie de un mediu stabil și hrănitor de creștere și în ciuda problemelor, familia Română a rămas unită. Cu toate că cuplul Română s-a separat prin divorț, aceștia se implică cu dăruire și asumare în creșterea copilului lor, împărțind responsabilitățile și sprijinindu-se reciproc. Domnul Română știe că vulnerabilitățile copilului lui se pot accentua și se comportă vigilent, întrebă tot timpul și ori de câte ori are ocazia specialiștii cu privire la soluții pentru problemele de conduită apărute la copilul, despre strategii de stimulare cognitivă, vorbește despre îngrijorările lui. Cei mai disfuncționali factori de risc în declanșarea și menținerea vulnerabilităților copilului: separarea prelungită sau definitivă de părinte/părinți, separarea temporară de părinte- crize conjugale, divorț, relații conflictuale și inadecvate – violența, alcoolism, abuz fizic și emoțional, relații conflictuale în familii mixte și reconstituite – fratrile și parentalitatea vitregă, relații familiale discordante, boala și devianța patologică a părintelui/părinților. Familia Română cunoaște aceste fenomene și acționează responsabil atunci când ia decizii ce pot influența copilul.

Reacțiile părintelui –cauză și efect

Sunt situații când, deși factorii de risc familiali sunt relativ controlați, totuși copilul dezvoltă o serie de reacții inadecvate și intabile față de mediul familial și social. Mediul reacționează la rândul lui la comportamentul copilului. Părintele va avea inițial reacții cognitive, afective și comportamentale de genul: fatalitate (aoleu, ce nenorocire), frică (ce o să mă fac, nu se va descurca în viață, ne râde lumea, am investit degeaba), responsabilizarea exterioară (seamănă cu fratele bunicului dinspre mama) sau negare (n-are domnule nimic, e perfect copilul meu, copiii ceilalți au ceva cu el). Deși aceste gânduri și emoțiile asociate au trecut prin mintea familiei Române, aceștia au învățat să fie deschiși, să ceră sfaturi, să solicite suport, ei și-au exprimat aceste emoții și gânduri, au mers în grupuri de suport. Au învățat faptul că resemnarea (a nu face nimic), supraprotecția (să se schimbe ceilalți) sau coerciția (educația cu pedeapsa) nu duc la nimic bun, dimpotrivă, îi influența negativ dezvoltarea copilului.

A fi stabil și adecvat în relații reprezintă cel mai important factor de creștere.

Tehnicile mai mult sau mai puțin intuitive (recompensarea, gratularea, întărirea pozitivă și negativă) folosite pentru a educa comportamentul adecvat al copilului, au efect dacă sunt aplicate cu o atitudine adecvată din partea părinților. Din păcate, foarte mulți părinți, deși au făcut toate acțiunile de suport pentru copilul lor, spun că copilul nu relaționează bine cu ei, nu îi ascultă. Familia Română relaționează optim cu copilul lor, acesta este receptiv la cererile părinților și prezintă un comportament adecvat în spațiul social. Care este secretul lor? Dr. Laura Markam vorbește în cartea intitulată sugestiv *Părinți liniștiți, copii fericiți* (2012) despre conectarea cu copilul, ca reprezentând condiția determinantă a acțiunilor de îndrumare a copilului în procesul de autoreglare emoțională. Se pare că familia Română a învățat să-și gestioneze emoțiile, să dea o pauză propriilor reacții și să le exprime adecvat. Astfel, copilul lor a învățat să spună când este furios sau dezamăgit, sau doar obosit. Bineînțeles că a reușit să ajungă la această performanță în timp, ajutat de părinți, care au învățat să-și asculte copilul, să se accepte pe ei înșiși și povestea propriei copilării, au învățat că atunci când vor să modifice un comportament nedorit la copilul lor, sau doar să obțină unul nou, trebuie să acorde atenție acestei acțiuni.

În continuare, voi relata o secțiune dintr-un moment al consilierii familiei Română, al căror copil prezintă hiperactivitate cu deficit de atenție:

Consilier: Cum se prezintă copilul la școală?

Familia Română: Este integrat și adecvat, însă are dificultăți în a urmări lecția.

C: Cum se desfășoară o zi în familia voastră?

FR: Avem o rutină stabilită, copiii au sarcinile împărțite. Când venim acasă, ei au deja temele făcute, îi ajutăm să le completeze unde nu au reușit.

C: Cum reacționează copilul vostru față de regula de a primi telefonul o singură oră pe zi, iar televizorul este oprit cu cel puțin o oră înainte de culcare?

FR: Avem un copil bun și înțelegător (privesc către copil cu căldură). El înțelege că regulile sunt stabilite pentru liniștea lui și a fraților lui.

C: Cum se încheie ziua voastră?

FR: Ne jucăm Baba-Oarba toată familia, ne gâdilăm și ne spunem cât de mult ne iubim.....